

Например, при изучении темы «Виды графических изображений» можно рассматривать историческое развитие технической графики и вклад отечественных ученых и инженеров в развитие инженерной культуры. Это позволяет расширить кругозор учащихся и формирует уважительное отношение к научному наследию.

Еще одним эффективным методом является использование наглядных материалов. Демонстрация чертежей известных архитектурных объектов, инженерных конструкций и исторических сооружений способствует развитию интереса учащихся к техническому творчеству и инженерной деятельности.

Практические работы также могут быть направлены на формирование патриотических ценностей. Например, учащимся можно предложить выполнить графическое изображение архитектурных элементов исторических зданий своего региона. Такая деятельность способствует развитию исследовательского интереса и формированию уважения к культурному наследию.

Следует отметить, что формирование патриотических ценностей не должно носить формальный характер. Важно органично включать воспитательные элементы в содержание учебного процесса. В этом случае уроки черчения становятся не только средством обучения графическим навыкам, но и важным инструментом воспитания личности.

Закключение. Таким образом, уроки черчения обладают значительным потенциалом в формировании патриотических ценностей у учащихся. Использование примеров архитектурных и инженерных объектов, выполнение графических заданий, связанных с культурным наследию, а также применение проектных методов обучения способствуют развитию у обучающихся интереса к истории и достижениям своей страны.

Интеграция образовательных и воспитательных задач позволяет повысить эффективность учебного процесса и сформировать у учащихся уважительное отношение к национальной культуре, науке и технике. Перспективы дальнейших исследований могут быть связаны с разработкой конкретных методических рекомендаций по интеграции патриотического воспитания в преподавание графических дисциплин.

1 Беженарь, А.А. Черчение: учебное пособие. – Минск: Высшая школа, 2019.

2 Кузин, В.С. Основы педагогики и воспитания. – Москва: Академия, 2018.

3 Левицкий, В.С. Инженерная графика. – Москва: Машиностроение, 2017.

ЭФЕКТЫ НАСЦЬ РАЗВІЦЦЁВАГА НАВУЧАННЯ Ё І-ІV КЛАСАХ

Сілівончык В.Р.,

студэнтка 3 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Васюковіч Л.С., доктар пед. навук, прафесар

Сучасныя тэхналогіі (праблемнае навучанне, праектная дзейнасць, гейміфікацыя і інш.) дазваляюць рэалізаваць прыярытэтны сістэмна-дзейнасны падыход, пры якім навучэнец не атрымлівае веды ў гатовым выглядзе, а здабывае іх самастойна. Сутнасць гэтага падыходу заключаецца ў тым, што «асноўным складнікам выступаюць розныя віды дзейнасці, у якіх навучэнец займае суб'ектную пазіцыю... Пры гэтым ствараюцца ўмовы для праяўлення яго ініцыятывы» [1, с. 2].

Сістэмна-дзейнасны падыход спрыяе не толькі фарміраванню прадметных ведаў, але і развіццю крытычнага мыслення, пазнавальнай матывацыі і творчага патэнцыялу, што адпавядае запытам сучаснага грамадства. Канцэпцыя развіцця навукаў, дэталізаваная ў працах Л.С. Выгоцкага, Д.Б. Эльконіна, В.В. Давыдава, зыходзіць з таго, што «навучанне вядзе за сабой развіццё. Цэнтральнае паняцце канцэпцыі – «зона найбліжэйшага развіцця», у кантэксце якой задачы, якія дзіця сёння вырашае з дапамогай дарослага ці аднакласнікаў, заўтра зможа вырашаць самастойна. Менавіта ў зоне інтэлектуальнага развіцця дзіцяці і павінна разгортвацца пазнавальная самастойная дзейнасць сучасных навучэнцаў [2].

Мэта артыкула – раскрыць сутнасць педагагічных тэхналогій як ефектыўнага інструмента рэалізацыі ідэй развіццёвага навучання малодшых школьнікаў.

Матэрыял і метады. Матэрыяламі для даследавання паслужылі навуковыя працы айчынных, замежных педагогаў і псіхолагаў (А.Б. Варанцова, Л.С. Выгоцкага, В.В. Давыдава, Д.Б. Эльконіна і інш.), артыкулы ў галіне метадыкі пачатковай адукацыі, а таксама патрабаванні сучасных адукацыйных стандартаў. Выкарыстоўваліся наступныя метады: тэарэтычны аналіз нарматыўных дакументаў са сферы адукацыі, педагагічнай, метадычнай літаратуры, зместу нумароў часопіса «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне» за апошнія гады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Сучасныя педагагічныя тэхналогіі развіццёвага навучання варта разглядаць як цэласную сістэму метадаў і форм арганізацыі адукацыйнага працэсу. Так, тэхналогія праблемнага навучання заключаецца ў тым, што настаўнік стварае сітуацыю інтэлектуальнай цяжкасці. Гэта не проста заданне/ пытанне, на якое трэба адказаць, а супярэчнасць, якую трэба вырашыць. Напрыклад, на ўроку «Чалавек і свет» настаўнік можа прапанаваць задачу: «Чаму птушкам цяжка выжыць у халодным клімаце?», падвесці дзяцей да разумення сувязі паміж харчаваннем, тэмпературай і міграцыяй. У працэсе пошуку рашэння ўзнікае праблемная сітуацыя, у якой дзіця адкрывае для сябе новае веданне, што выклікае станоўчыя эмоцыі і замацоўвае цікавасць да прадмета.

Праектная і даследчая дзейнасць для малодшых школьнікаў рэалізуецца праз навучальныя праектныя заданні, у якіх акцэнт пераносіцца з запамінання інфармацыі на ўменне ставіць пытанні, назіраць, эксперыментávaць, рабіць высновы. Напрыклад, ствараючы макет старажытнага замка, вывучаючы жыццё мурашніка на школьным двары або рыхтуючы прэзентацыю аб прафесіях бацькоў, дзіця вымушана планаваць уласныя дзеянні, шукаць неабходныя звесткі, супрацоўнічаць. У працэсе такой дзейнасці паступова фарміруецца ўнутраны кантроль – разуменне, што вынік залежыць ад уласных намаганняў, а не ад знешніх умоў, абставінаў.

Асаблівую ўвагу варта надаць папярэднім міні-заданням на ўроку, якія могуць займаць 10-15 хвілін. Напрыклад, на ўроку матэматыкі пры вывучэнні тэмы «Плошча» можна разбіць клас на групы і даць заданне: спраектаваць план кватэры для сям'і з 4 чалавек, выкарыстоўваючы шаблоны мэблі і веды пра плошчу пакояў. Гэта робіць абстрактнае паняцце плошчы значымым і істотным.

Інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі (ІКТ) і інтэрактыўныя сродкі (інтэрактыўныя дошкі, адукацыйныя платформы) ствараюць прынцыпова новае асяроддзе. Яны дазваляюць візуалізаваць абстрактныя паняцці (напрыклад, састаў ліку або рух планет), забяспечваюць хуткую зваротную сувязь і падтрымліваюць індывідуальную траекторыю навучання. Аднак крытычна важным з'яўляецца не само выкарыстанне інтэрактыўных сродкаў, а іх інтэграцыя ў развіццёвую задачу.

Гульнявыя тэхналогіі застаюцца высокаэфектыўным асяроддзем для развіцця малодшага навучэнца. Маюцца на ўвазе не гульні дзеля забавы, а дыдактычныя заданні з выразна сфармуляванай вучэбнай мэтай. У гульні здымаецца страх памылкі, актывізуецца эмацыйная сфера, мадэлююцца рэальныя жыццёвыя сітуацыі.

Развіццёвае навучанне немагчыма без уліку індывідуальных асаблівасцей навучэнцаў. Тэхналогія дыферэнцыраванага падыходу прадугледжвае, што ўсе вучні ў класе атрымліваюць адну і тую ж пазнавальную задачу, але матэрыял для яе выканання (або ступень складанасці) падбіраецца індывідуальна, у залежнасці ад магчымасцей навучэнцаў. Напрыклад, пры напісанні творчай работы адны дзеці атрымліваюць апорныя словы, другія – падрабязны план, а трэція працуюць самастойна.

Тэхналогіі развіцця крытычнага мыслення праз чытанне і пісьмо таксама знаходзяць шырокае прымяненне ў пачатковай школе. Прыёмы нахштальт «кластара» (графічнага мадэлявання ведаў), «сінквейна» (складанне тэксту з пяці радкоў па правілах) або «тоўстых і тонкіх пытанняў» вучаць структураваць інфармацыю, вылучаць галоўнае і другараднае, аргументаваць, даказваць.

Развіццёвыя тэхналогіі – неад’емны кампанент любога сучаснага ўрока. Развіццёвае навучанне патрабуе высокага інтэлектуальнага напружання, таму ў пазнавальную дзейнасць навучэнцаў неабходна ўключаць дынамічныя паўзы, гімнастыку для вачэй, чаргаваць віды дзейнасці, ствараць псіхалагічна камфортнае асяроддзе. Без гэтага высокая працаздольнасць і сапраўдная цікавасць немагчымыя.

Заклучэнне. Такім чынам, найважнейшай умовай эфектыўнасці любой тэхналогіі развіццёвага навучання з’яўляецца найперш пазіцыя педагога. Яго задача – не перадаць гатовыя веды, а спраектаваць дзейнасць, падчас якой гэтыя веды будуць здабывацца самімі вучнямі. Настаўнік павінен быць гатовы да хуткага рэагавання на сітуацыю. Так, калі дзеці выказалі нечаканую, але цікавую думку, важна своечасова перабудаваць план і даць магчымасць даказаць, пацвердзіць пазіцыю. Дзейсны ўплыў эфектыўнага прымянення развіццёвых тэхналогій выяўляецца ў якасным напаўненні пазнавальнага працэсу, фарміраванні тэрэтычнага мыслення, здольнасці да аналізу, рэфлексіі і самарэгуляцыі. Акрамя таго, развіваецца ўстойлівая пазнавальная матывацыя – цікавасць да самога працэсу спазнання, а не толькі да выстаўленых адзнак. Сучасныя педагогічныя тэхналогіі з’яўляюцца не проста наборам метадычных прыёмаў, а змястоўным ядром сутнасці развіццёвага навучання ў пачатковай школе [3].

1 Образовательные стандарты общего среднего образования: утв. Постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 28.11.2025 № 199. – URL: https://adu.by/images/2025/12/W22544307p_1765918800.pdf (дата обращения: 05.03.2026). – Текст: электронный.

2 Варанцоў, А.Б. Арганізацыя навучальнага працэсу ў сістэме Эльконіна-Давыдава / А.Б. Варанцоў/ Пачатковая школа. – 2020. – № 5. – С.12-19.

3 Мацвеева, Е.І. Фарміраванне ўніверсальных навучальных дзеянняў у сістэме развіццёвага навучання / Е.І. Мацвеева // Пачатковае навучанне. – 2021. – № 4. – С.22-28.

ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФОРМИРОВАНИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Стефаненкова А.А.,

студентка 3 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Крицкая Н.В., канд. филол. наук, доцент

В современном мире, где информация становится главным ресурсом, умение читать и понимать прочитанное приобретает особую значимость. Чтение рассматривается исследователями как универсальный и активный вид речевой деятельности, имеющий разносторонние характеристики. Однако проблема снижения интереса к чтению у детей остается острой: экранная культура вытесняет книгу, а читательская самостоятельность младших школьников формируется стихийно, без целенаправленного педагогического сопровождения.

Цель данной публикации – рассмотреть практический аспект формирования читательской самостоятельности обучающихся на уроках внеклассного чтения.

Материал и методы. Методологическую базу исследования составляют труды отечественных ученых. В процессе написания данной работы были использованы теоретические методы: анализ литературы, синтез и обобщение.

Результаты и их обсуждение. Чтение является наиболее продуктивным видом учебной деятельности детей, а читательская самостоятельность рассматривается как личностный результат, которого добиваются начинающие читатели в начальной школе. Уроки внеклассного чтения обладают особым потенциалом для формирования этого качества, поскольку они свободны от жестких программных рамок и позволяют учитывать индивидуальные интересы обучающихся.

Для формирования умения выделять смысловые части текста и понимать логику повествования эффективно задание «Восстановление последовательности». Для небольших текстов можно предложить пронумеровать рисунки в нужном порядке или расположить части текста в правильной последовательности. Например, к рассказу «Волшебное молоко» даются предложения: котенок Мурзик нарвал на лугу самых сочных трав; щенок Шарик подарил Миле кусочек сахара; девочка Катя со своим братиком спели